

Lausunto FinnAust Mining Finland Oy:n Hälvälän malminetsintälupahakemuksesta, ML2012:0039

KH 22.01.2024 § 11
1223/10.01.01/2023

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen, puh. 044 417 4685,
matti.rautiainen@savonlinna.fi

Selostus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla lausuntoa liitteenä olevasta Savonlinnan kaupungin alueelle kohdistuvasta malminetsintälupahakemuksesta ja hakemuksesta luvan täytäntöönpanemiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Erityisesti Tukes pyytää mainintaa tutkimussuunnitelman mukaisen toiminnan vaikutuksista alueen kaavatilanteeseen, ympäristö- ja muista vaikutuksista.

Lausunto tulee toimittaa lupatunnus ML2012:0039 mainiten viimeistään 22.1.2024 osoitteeseen:

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), PL 66 (Opastinsilta 12B), 00521 Helsinki tai sähköisesti doc- tai rtf-tiedostona osoitteeseen kaivosasiat@tukes.fi

Määräajan noudattamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista. Savonlinnan kaupunki on saanut 9.1.2024 pyynnön mukaisesti lisäaikaa lausunnon toimittamiseksi (Tukes / ylitarkastaja Susanna Sova). Uusi määräaika lausunnon toimittamiselle on 24.1.2024.

Hakija etsii alueelta nikkeliä, kuparia, kobolttia, platinaa ja palladiumia. Tutkimusmenetelmät ovat tavanomaisia malminetsinnän tutkimusmenetelmiä, kuten geofysikaaliset mittaukset, pintamoreenin näytteenotto ja timanttikairaus. Hakemusasiakirjat ovat nähtävänä Tukesin internet-sivuilla: <https://tukes.fi/malminetsintaluvatja-valtaukset>

Kaivosviranomainen voi hakijan pyynnöstä jatkaa perustellusta syystä malminetsintäluvan voimassaoloa tai kaivoslupaa taikka kaivosturvallisuuslupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä valituksesta huolimatta lupapäätöstä noudattaen. Edellytyksenä määräykselle on, että täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Luvan hakija on ehdottanut Hälvälää koskevassa lupahakemuksessa lupakohtaiseksi vakuudeksi 2000 euroa.

Kaivoslain mukaan malminetsintälupaa koskevassa hakemuksessa on toimitettava lupaviranomaiselle lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys hakijasta, tämän asiantuntemuksesta, teknisestä suorituskyvystä, taloudellisesta ja rahoituskellisesta tilanteesta sekä muista edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa.

Malminetsintälupahakemuksessa on oltava tieto hakemuksen kohteena olevan alueen oikeusvaikutteisista kaavoista ja mahdollisesti vireillä olevista kaavahankkeista sekä luotettava selvitys siitä, ettei haetulla

alueella ole laissa tarkoitettua estettä, kuten alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta.

Lapsivaikutusten arviointi

Yritysvaikutusten arviointi

Esittelijä Kaupunginjohtaja Laine Janne

Päätösehdotus Savonlinnan kaupunginhallitus päättää todeta Tukesille Savonlinnan kaupungin lausuntona Hälvälän malminetsintäluvhakemuksesta, ettei haettua malminetsintäluvhakemusta eikä lupaa täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta tule myöntää.

Perustelut:

Kaivoslain 46 §:n mukaan malminetsintäluvhakemusta ei saa myöntää mm.:

- alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;

- alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä.

Lupaharkinnassa tulee ottaa huomioon Kerimäen pienten järvien yleiskaavoitus, jota malminetsintäluvhakemusta mahdollinen myöntäminen kaivostoiminnan valmisteluna vaikeuttaa. Savonlinnan tekninen lautakunta on hyväksynyt 16.2.2021 § 35 kaavoituskatsauksen vuodelle 2021 ja kaupunginhallitus 17.3.2021 § 135. Kaavoituskatsauksen kohdassa "Kerimäen sisäjärvien osayleiskaava" todetaan seuraavaa:

Kerimäen sisäjärviä ja Paasselän rantoja ei ole aiemmin kaavoitettu.

Kaavamuutoksessa tarkastellaan lomarakentamisen lisäksi vakituisen asumisen sijoittumista Kerimäen sisäjärvien rannoille kyläalueiden läheisyyteen. Lomarakennuspaikkojen alustava mitoitus on tehty vuonna 2019 ja mitoitus tarkistetaan hankkeen edetessä. Sisäjärvet edellyttävät luontoselvityksiä, joita tehdään vuosien 2020 – 2022 aikana. Luontoselvitys tarvitaan, jotta uusien rakennuspaikkojen tarkka sijainti voidaan määrittellä kaavakartassa. Lisäksi rekisteritietojen pohjalta epäselviksi jääneet vanhat rakennuspaikat tarkistetaan samalla yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa.

Kaavoituspäätös on tehty teknisessä lautakunnassa 26.4.2016 § 103 ja kaupunginhallituksessa 2.5.2016 § 195.

Suomen ympäristökeskuksen Kajak II -raportin (12/2018) mukaan:

Sijoituspaiikka (Hälvälän kaivosalue) viittaisi vedenjakajan sijoittuvan luode-kaakkosuuntaisesti jätealueen keskiosalle... kasan pohjoispuolella... painanteessa päävesiuomana on Kulkukujoki, joka laskee Iso-Sulkavanjärveen (joka laskee Enonkosken kautta Saimaaseen) ... Vuoden 2016 maastokäynti osoitti, että louhoksen vesi ylivuotaa tulva-aikoina kaakossa sijaitsevaan metsäojoan, jonka vesi laskee edelleen Kulkukujokeen.

Iso-Sulkavanjärvi ja sen alapuolinen Pieni-Sulkavanjärvi sijaitsevat noin 1800 m päässä Hälvälän kaivosalueesta ja vedenjakajan toisella puolella luoteessa Vääräjärvet noin 400 m päässä kaivosalueesta. Nämä molemmat kuuluvat nyt laadittavana olevaan Kerimäen pienten järvien rantayleiskaavan alueeseen. Tästä kaavoituksesta johtuvasta syystä kaupunki vastustaa haetun malminetsintäluvhakemusta myöntämistä. Enonkosken kunnan puolella (lähimmillään 200 m päässä kaivosalueesta) on asutusta, mutta tiedossa ei ole, että sille alueella olisi vireillä kaavoitushankkeita.

Malminetsintäluvhakemuksen hylkääminen olisi perustelua myös siksi,

että malminetsinnän vaikutukset eivät jää pelkästään etsintäalueelle vaan ne ulottuvat laajemmalle alueelle ja myös vesistön valuma-alueelle mahdollisesti vaikuttaen Sulkavan- ja Väärjärvien vesistöjen ekologiseen tilaan. On huomattava, että malminetsinnällä tarkoitetaan kaivoslain määrittelemää etsintätyötä, joka kattaa kaiken etsinnän kaivosmineraalien löytämiseksi riippumatta siitä, millaisin menetelmin työ tehdään.

Savonlinnan kaupunki kiinnittää Tukesin huomiota seikkaan, että malminetsintälupa ei näytä ainakaan luvan hakijan toiminnassa rajoittuvankaan haetulle etsintäalueelle. Tämä tuli ilmi FinnAust Mining Finland Oy:n edustajan Enonkoskijakson malminetsintä – tilanpäivätyösuojelusta 21.4.2022 Savonlinnan kaupungille. Ilmoituksen mukaan

”Iso osa suunnitelluista kalliopinnan näytteenottoaikoista sijaitsevat malminetsintälupa-alueiden ulkopuolella, talojen suojavyöhykkeiden sisäpuolella ja osittain myös yhtiön VA2020:0072 varausalueella. Tästä näytteenotosta sovitaan kirjallisesti maanomistajien ja / tai yksityisteiden puheenjohtajien kanssa. Yhtiön toimintaperiaatteiden mukaan koneellista näytteenottoa tehdään joka tapauksessa ainoastaan maanomistajan suostumuksella, riippumatta siitä, onko näytteenottoa lupa-alueella tai sen ulkopuolella. Kairaussuunnitelmaan kuuluu myös yhden vanhan reiän jatkaminen, kyseinen reikäpaikka sijaitsee nykyään sähkölinjan suojavyöhykkeellä ja sovimme asiasta erikseen sähköyhtiön kanssa.”

Mikäli tällainen toiminta on kaivoslain ja myönnetyn malminetsintäluvan mukaista, niin koko Hälvälä 2 -alueelle haettu lupa on tarpeeton ottaen huomioon alueen pieni koko (8,86 ha) ja sitä ympäröivä Makkolan malminetsintälupa-alue.

Haettu malminetsintälupahakemus ei ole linjassa Savonlinnan kaupunkistrategian 2022 – 2025 kanssa, jonka kohdassa Saaristo, puhdas luonto ja ympäristö on kaupungin toimintaperiaatteeksi hyväksytty mm:

- puhtaan veden ja ympäristön varjeleminen
- houkutteleva lähiluonto ja saaristo
- kansallinen kaupunkipuisto, kansallispuistot ja muut luonnonsuojelualueet saimaannorppineen
- ekologisuudesta, paikallisuudesta ja lähiruoasta elinvoimaa.

Todettakoon, että Hälvälä 2:n malminetsintälupahakemusalueen lähiympäristössä, vain noin 400 m päässä sekä etelään että luoteeseen molemmissa sijaitsee kaksi luonnonsuojelualuetta (ks. hakemusalueita koskeva kartta), jotka vaarantuvat, mikäli haettu malminetsintälupa myönnetään. Suojelun alueiden rauhoitusmääräyksissä on yleensä kielletty mm. maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja sen ainesten ottaminen, kasvien tai niiden osien vahingoittaminen, sekä liikkuminen moottoriajoneuvoilla. Poikkeuksia näihin luonnonsuojelun alueiden rauhoitusmääräyksiin voidaan myöntää vain luonnonsuojelulain 24 §:ssä mainituilla edellytyksillä.

EU:n vesipuitteiden direktiivin perusteella laadittujen vesienhoitosuunnitelmien valtakunnallisena tavoitteena on turvata ja saavuttaa pintavesien vähintään hyvä tila. Malminetsintäluvan mahdollinen myöntäminen ei tue tätä tavoitetta.

Savonlinnan kaupunki huomauttaa, että Suomessa on tällä hetkellä 31 vanhaa kaivosaluetta, joihin liittyy riskejä. Osa niistä aiheuttaa jo nyt vakavaa haittaa ympäristölle, osa voi tulevaisuudessa uhata ihmisen terveyttä ja pilata pysyvästi luontoa. Vanhoista, toiminnan lopettaneista

malmikaivoksista on aiheutunut paljon ympäristöhaittoja, joiden korjaamisesta kaivosyhtiö ei ole asianmukaisesti vastannut. Haitat jäävät pysyvästi kaivospaikkakunnalle osin yhteiskunnan varoilla hoidettaviksi. Mm. tämän vuoksi Savonlinnan kaupunki vastustaa kaivoslain mukaisten lupien myöntämistä alueelleen.

Juuri näin on tapahtunut myös Savonlinnan seudulla, jossa toiminut valtioonemmistöisen kaivosyhtiö Outokumpu Finnmines Oy:n (nykyisin Outokumpu Mining Oy) vuonna 1994 lakkautetun Laukunkankaan nikkeli- ja rautakaivoksen rikastushiekkajätealtaan edelleen jatkuvien vuotojen aiheuttama ympäristökuormitus tuhoaa kaivoksen alapuolisia kosteikkoalueita ja vesistöjä. Laukunkankaan kaivosalue sijaitsee noin 11 km päässä sen satelliittikaivoksena toimineesta Hälvälästä, johon nyt haettu malminetsintälupahakemus kohdistuu.

Näin on päässyt tapahtumaan, koska vesioikeuden ja vesiylöikeuden lupia valvonut valtion ympäristönsuojeluviranomainen laiminlöi asianmukaisen valvontavelvollisuutensa toiminnan aikana ja lopetti sen kokonaan vuonna 2002. Koska näin löperöä on valtion lupa- ja valvontaviranomaisten toiminta kaivoslain mukaisissa toiminnoissa, ei se anna uskoa uusien hankkeiden suhteen. Vasta Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen kustannuksellaan teettämien näytteiden tulosten perusteella vuonna 2022 Etelä-Savon ELY-keskus yhdessä kaivosyhtiön kanssa ryhtyi tutkimaan ympäristötuhojen laajuutta. Tutkimusraportin valmistuttua nyt tammikuussa 2024 ELY-keskus ilmoitti, että kunnostussuunnittelu on käynnistynyt ja että suunnitelmalle haetaan ympäristölupaa.

Todettakoon, että valvontavelvollisuuden laiminlyönneistä Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen teki tutkintapyyntöjä poliisille sekä ELY-keskuksesta että kaivosyhtiöstä. Lisäksi ELY-keskuksesta tehtiin kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle, koska viranomainen ei ollut ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi.

Suomen ympäristökeskuksen em. KAJAK II -julkaisun mukaan tilanne Hälvälässä on se, että lakkautetun kaivoksen jätealueelle (1,5 ha) on sijoitettu 180.000 tonnia sivukiviä, joista osa voi olla happoa tuottavia. Avoimen louhosvesialtaan vesi on hapanta (pH 4,0 – 4,1). Jätealueen valumavesien ja louhosvesien pilaavaa vaikutusta ympäristön pohja- ja pintavesiin ei ole selvitetty. Valvontavastuuviranomaisen toiminut Etelä-Savon ympäristökeskus on hyväksynyt jälkitarkkailun lopettamisen 25.7.2002. Tilannetta hakemusalueella voidaan pitää jo tällä hetkellä huolestuttavana, jota mahdollinen malminetsintätoimenpiteet saattaisivat arvaamattomasti pahentaa.

On muistettava, että malminetsintäluvat ovat osa kaivoshankkeita. Toisin kuin monissa EU-maissa Suomen kaivoslaki mahdollistaa maaperän rikkauksien hyödyntämisen kenelle tahansa ilman paikallisten elinkeinojen, olosuhteiden ja luonnon arvojen huomioon ottamista. Suomi on tässä suhteessa Euroopan villi länsi. Kaivoslain muutoksen valmistelun aikana, jolloin ei ollut mahdollisuuksia paikalliseen vaikuttamiseen, monikansalliset malminetsintäyhtiöt kiirehtivät varausilmoitusten ja malminetsintälupien haussa ympäri Suomea ilman suurempaa näyttöä malmin esiintymisestä – näin myös Savonlinnan seudulla. FinnAust Mining Finland Oy:n Hälvälää koskeva lupahakemus on jatkoa näille lukemattomille hankkeille.

Kaivoslain mukaisten ilmoitusten ja lupien myöntämisessä tulisi nykyistä paremmin ottaa huomioon luonnonvarojen kestävä käytön periaate sekä tulevien sukupolvien yhtäläiset tarpeet uusiutumattomien mineraalien

saatavuuteen ja puhtaaseen luontoon. Suomen kaivoslainsäädäntö ohjaa kaivosmineraalien ylikulutukseen ja samalla hidastaa kiertotaloustavoitteiden saavuttamista.

Savonlinnan kaupungin mielestä kaivosvarausten ja malminetsintälupien merkitystä alueen maankäyttöön tulee tarkastella kokonaisuutena. Kaivoslaki ei saa mennä kaiken muun lainsäädännön yli eikä lukkiuttaa alueen maankäyttöä muusta käyttötarkoituksesta pois varausten ja lupien voimassa ollessa.

Savonlinnan kaupunki pitää ehdottomana vähimmäisvaatimuksena, että kaivoslain mukaisten toimintojen sijoittamisen edellytyksenä alueella tulee olla oikeusvaikutteisen asema- tai yleiskaava, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön on sovitettu yhteen asutuksen ja muiden maankäyttötarpeiden kanssa. Tämä mahdollistaisi kuntien tahtotilan huomioon ottamisen oman alueensa suunnittelussa ja lisäisi kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia, tässä tapauksessa Hälvälän alueen ympäristössä ottaen huomioon meneillään olevan Kerimäen pienten järvien yleiskaavoituksen.

Kaivoslain esitöissä korostetaan, että viranomaisen olisi lupaharkinnassa otettava huomioon mm. yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuvien haittojen rajoittaminen ja vähentäminen, jolloin merkitystä olisi esimerkiksi alueen muilla käyttötarkoituksilla tai muilla suunnitelluilla käyttötarkoituksilla. Malminetsintälupa aktivoi kaivostoiminnan valmistelun ja muuttaa sen kohteena olevan alueen statusta. On huomattava, että malminetsintäluvan oikeusvaikutukset ovat varauspäättöstä laajempia ja kytkevät kohdealueen voimakkaammin kaivostoiminnan valmistelun kohteeksi. Malminetsintä vaarantaa alueen ja kiinteistöjen erityisarvojen säilymisen ja heikentää edellytyksiä kehittää aluetta luontomatkailuun ja luontopohjaisiin elinkeinoin, joiden menestys rakentuu aidosti puhtaaseen ja erämaiseen luontoon perustuvalla imagolla, mikä heijastuu sitä kautta myös välittömästi kiinteistöjen hintoihin. Malminetsintävaihe vaikuttaa kielteisesti myös yrittäjien investointihalun ja siten se syö alueen elinvoimaa.

Aluevaraukset, malminetsintäluvut eivätkä kaivoksetkaan lisää pysyvästi alueen elinvoimaa. Näillä toiminnoilla on peruuttamattomien luontoarvo- ja ympäristövaikutusten lisäksi myös haitallisia aluetaloudellisia vaikutuksia eri elinkeinoille sekä mm. vedenhankinnalle. Näiden vuoksi Savonlinnalle seudulle on äärimmäisen tärkeää säilyttää seutu malminetsintä- ja kaivostoiminnan ulkopuolella.

Kaivostoiminnan valmistelun kielteisiin vaikutuksiin maa- ja vesialueiden omistajille ja ulkopuolisille elinkeinonharjoittajille kiinnitetään vahvasti huomiota myös selvityksessä ”Kaivostoimintaa ohjaavan lainsäädännön toimivuuden arviointi”, TEM 2019:44, s. 12, seuraavasti:

”Kaivoslain kaltainen varaus-, etsintä- ja lupajärjestelmä aiheuttaa väistämättä maa- ja vesialueiden omistajille ja ulkopuolisille elinkeinonharjoittajille pitkäaikaista epävarmuutta alueen tosiasiallisista käyttömahdollisuuksista, vaikka varauksella itsellään ei olekaan maankäytöllisiä tai muitakaan alueen omistajaan kohdistuvia oikeusvaikutuksia. Näin on silloinkin, kun aktiivisia etsintätoimia ei varauksesta huolimatta suoriteta. Epävarmuusaika voi kestää yhtäjaksoisesti jopa 17 vuotta varausilmoituksen vireille tulosta viimeisen malminetsintäluvan jatkoluvan raukeamiseen.

Malminetsinnän vaikutuksia maa- ja vesialueiden omistajiin arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös perusoikeusjärjestelmän tavoitteet, kuten

kaivoslakiesityksessä (HE273/2009 s. 49) todetaan:

”Perusoikeusjärjestelmän oikeusturvaa sekä kansalaisvaikuttamista ja osallistumista koskevat säännökset on otettava huomioon kaivoslainsäädännön uudistamisessa. Tavoitteena on sisällyttää uuteen kaivoslakiin tarvittavat poikkeukset muun muassa hallintolaista ja hallintolainkäyttölaista siten, että lain soveltamisalaan kuuluvien asioiden käsittelyn julkisuus, asianosaisen oikeus tulla kuulluksi sekä yksilöiden mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon turvataan.”

Kaivoslain perusteella käsiteltävä ilmoitus tai lupahakemus ei tulisi rakentua nykyiseen tapaan pelkän oikeusharkinnan varaan. Oikeusharkinnan lisäksi Tukesin hyväksymispäätökset tulisi perustua kaavoituksen ja intressivertailun (hankkeen hyötyjen ja haittojen punninnan) huomioon ottamiseen kaikissa kaivoslain mukaisiin hankkeisiin liittyvissä lupaharkinnoissa. Päätösten perusteeksi olisi otettava hankkeiden aiheuttamat ympäristöhaitat sekä paikkakunnan merkittävät asutusolojen ja elinkeinojen heikkenemisestä syntyvät haitat ja vaatimus niiden kompensoimisesta varaus-, vakuus- tms. maksulla alueelle. Tämä kannustaisi aluevaraajia ja malminetsintäyhtiöitä ottamaan haitat vakavasti.

Suomessa on kaivoksia tulevaisuudessaakin, mutta ei missä tahansa ja millä ehdoin tahansa. Suomen perustuslaissa on selkeästi määritelty ympäristö- ja muut perusoikeudet, jotka valtion on turvattava kaikille kansalaisille, myös tuleville sukupolville. Valtion lupaviranomaiset eivät saa vaarantaa näitä oikeuksia.

Arvokkaimman luonnon säästäminen kaivostoiminnan vaikutuksilta on välttämätöntä Suomen perustuslain 20 §:n mukaisen ympäristöperusoikeuden toteutumiseksi, kun otetaan huomioon perustuslain vallitseva tulkintakäytäntö. Se ei ole ristiriidassa kaivostoimintaan liittyvien muiden perusoikeuksien kanssa, kuten elinkeinovapaus tai omaisuuden suoja, koska kaivostoiminta on edelleen mahdollista arvokkaimpien alueiden ulkopuolella.

Kaivoslain esitöissä korostetaan mm. varovaisuusperiaatteen noudattamisen merkitystä lain soveltamisessa:

”Kaivostoiminnan edellytysten turvaaminen kestäväällä tavalla edellyttää, että kaivoslainsäädännön uudistamisen päämääränä on varmistaa malminetsinnän ja kaivostoiminnan ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Kestävän kehityksen perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen pitkällä aikavälillä luonnon kestävyyskannalta. Ekologisen kestävyyskannalta keskeistä on varovaisuusperiaatteen noudattaminen, mikä edellyttää riskien, haittojen ja kustannusten arviointia ennen toiminnan aloittamista...”

Malminetsinnän ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys edellyttävät puolestaan, että malminetsinnällä ei aiheuteta kohtuuttomalla tavalla tarpeetonta haittaa, esimerkiksi kohdistamalla malminetsintä alueelle, jolla kaivostoiminta ei ole mahdollista.

Kaivoslaissa on säädetty luonnonsuojelulain ja muiden säännösten soveltamisesta kaivoslain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin kaivoslain mukaan toimittaessa. Kaivoslain suhdetta muuhun lainsäädäntöön selvennetään hallituksen esityksessä seuraavasti:

”Lupa-asiaa ratkaistaessa olisi 3 §:n mukaisesti noudatettava, mitä muualla laissa säädetään. Kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa viranomaisen olisi tunnistettava, mitä rajoituksia muusta lainsäädännöstä mahdollisesti seuraa sekä millaisia poikkeuslupia ja vastaavia vaaditaan kyseessä olevan lain nojalla toimivaltaiselta viranomaiselta. Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava mm., mitä luonnonsuojelulaissa säädetään.”

Lupahakemuksessa on kuvattu, että Hälvälän malmin syvyysjatkeelle on kairattu kaksi timanttireikää ja molemmat reiät lävistivät mineralisaatiota ... Hälvälän Ni-Cu-Co mineralisaatio on auki ainakin syvyysuunnassa. Syvällä olevan mineralisaation hyödyntäminen tarkoittaisi suuria sivukivialueita, joilla olisi happamien kiviaineisten alueella laajat ympäristövaikutukset mm. vesistöihin.

Koska suljetun kierron kaivostoimintaa ei ole olemassakaan – toisin kun eräät kaivosyhtiöt ovat antaneet ymmärtää – jätevedet sekä rikastejätealtaan ja sivukivialueiden happamat vedet päätyisivät kaivosalueen ympäristön pieniin lähijärviin pilaten ne ja lopulta Saimaaseen, jonka pintaveden käyttöön Savonlinnan kaupungin vedenhankinta pääosin perustuu. Lisäksi Saimaa on Savonlinnan seudulla pääosin kansallispuistojen, rantojensuojeluohjelma- ym. suojelualueiden verkosto saimaannorpan ym. luontoarvojen takia.

Kun otetaan nämä huomioon sekä mm. luonnonsuojelulakia, luontodirektiiviä ja vesipuitedirektiiviä koskeva kotimainen sekä EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jossa korostetaan mm. varovaisuusperiaatteen merkitystä, voitaneen jo nyt painavin perustein kyseenalaistaa, voitaisiinko Hälvälän malminetsintähakemusalueelle lupaa itse kaivostoiminnalle myöntää tulevaisuudessa. Tämä tulisi ratkaistavana olevassa hakemuksessa huomioida.

Ratkaisussa KHO:2013:19 katsottiin, että jo kaivoslupaa edeltävässä lupaharkinnassa voidaan poikkeuksellisesti antaa merkitystä sille, ettei kaivoslupaa voitaisi myöhemmin myöntää:

”Valtauskirjan antamista harkittaessa saattaa poikkeuksellisesti käydä ilmeiseksi, että kaivoslupaa ei myöhemmin voitaisi myöntää. Tällöin jo valtauskirjan antaminen saattaisi merkitä tarkoituksetonta ja sen vuoksi kohtuutonta puuttumista maa-alueen omistajan oikeuksiin. Valtausta koskevien säännösten soveltaminen voisi periaatteessa olla sen vuoksi Suomen perustuslain 106 §:ssä tarkoitettulla tavalla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa.”

Savonlinnan kaupungin mielestä mahdollinen malminetsintälupa mahdollistaisi tutkimustoimenpiteitä, joiden vaikutukset ovat luonteeltaan pysyviä, ja siten omiaan tekemään muutoksenhaun hyödyttömäksi. Malminetsintäluvan nojalla on sallittua suorittaa geofysikaalisia ja geokemiallisia tai vaikutuksiltaan niihin verrattavia tutkimusmenetelmiä sekä koneellisesti tehtävää maaperä- ja kallioperänäytteenottoa (moreeni-, ura- ja pistenäytteet sekä kairausnäytteet). Näiden toimenpiteiden vaikutusten pysyvyyttä tai riskejä ei ole lupahakemuksessa kuvattu.

Luvan hakija on ehdottamassa lupakohtaista vakuutusta 2000 euroa Savonlinna kaupunki pitää mitättömän pienenä ottaen huomioon edellä kuvattuja riskejä, joita toimenpiteet voivat aiheuttaa. Kohtuullinen vakuussumma pitäisikin olla vähintäänkin kymmenkertainen.

Savonlinnan kaupunki kiinnittää lupaviranomaisen huomiota myös siihen, mitä tietoja luvan hakijan on malminetsintälupahakemuksessaan

esitettävä, ja mielipiteenään toteaa, etteivät kaikki (selostusosan lopussa esitetyt) vaatimukset täyty ja siten lupahakemus on puutteellinen selvitysten osalta. Lupahakemus ei sisällä em. säännöksen edellyttämällä tavalla riittäviä asiakirjoja, joilla varmennetaan hakemuksessa esitettyjen tietojen sekä säädettyjen vaatimusten huomioon ottaminen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), kaivosasiat@tukes.fi